QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF CHRISTIAN FALZON SCERRI
ONOR. IMĦALLEF JOSETTE DEMICOLI

Seduta ta' nhar l-Erbgħa, 12 ta' Lulju, 2023.

Numru 23

Rikors numru 233/15/1 LM

Alfred Testa u martu Sylvana Testa

v.

Joyce Vella James, Maria Carmen James, Rita Briffa u Josette Calleja

Il-Qorti:

1. Din hija sentenza dwar appell imressaq mill-atturi Alfred u Sylvana miżżewġin Testa minn sentenza mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili nhar il-25 ta' Frar, 2019, fejn ġew miċħuda t-talbiet tagħhom biex il-konvenuti jiġu ordnati jħallsuhom nofs l-ispejjeż, li ġew minfuqa jew li għad iridu jiġu minfuqa, fuq stabbilment fil-Qawra, minħabba li dik il-Qorti

ma qablitx magħhom li bejn il-partijiet kien jeżisti tabilħaqq ftehim ta' sħubija kif trid il-liġi.

Daħla

2. B'rikors maħluf tat-12 ta' Marzu, 2015, l-atturi fissru li l-attur Alfred Testa daħal fi sħab, f'ishma ndaqs, ma' ħuh Benjamin Testa u ma' Ronald Vella James (illum mejjet), li jiġi r-raġel tal-konvenuta Joyce Vella James u missier il-konvenuti l-oħra, fit-tmexxija tal-kirja ta' *All Saints Bar & Restaurant* fil-Qawra. Fuq il-kuntratt ta' kiri deher biss l-attur Alfred Testa f'isem is-soċjetà Ramus.

3. L-atturi jgħidu li fuq parir tal-*accountant* tagħhom, is-soċji ma kinux ħolqu kumpanija kummerċjali iżda ddeċidew li joperaw bi sħab f'isimhom personali fuq bażi ta' soċjetà ċivili. Wara sena, Benjamin Testa ħareġ min-negozju u sehmu biegħu lil Alfred Testa u lil Ronald Vella James. L-atturi jkomplu jgħidu li l-partijiet kienu jafdaw lil xulxin u minħabba f'hekk huma qatt ma fformalizzaw bil-kitba din l-isħubija tagħhom. Minkejja dan però, l-atturi jgħidu li kien hemm arranġament bejniethom li l-qligħ kellu jinqasam nofs bin-nofs. Dan l-arranġament kompla anke wara li l-partijiet kienu wellew in-negozju. Iżidu li tant il-ftehim bejn Alfred Testa u Ronald Vella James kien wieħed ta' sħubija, li dawn saħansitra kienu joperaw bl-istess numru tal-VAT u kienu jdaħħlu *returns* tal-VAT u tas-CET

konġuntivament bħala sħab.

4. L-atturi jallegaw li qabel ma saret it-twellija tal-istabbiliment, is-sidien tal-post kienu fetħu proċeduri ġudizzjarji kontra tagħhom minħabba l-ħlas ta' kera u b'sentenza finali tal-Qorti tal-Appell ġie deċiż li s-sidien kellhom jedd għall-imgħaxijiet li nġemgħu fuq il-kera li kienet ilha snin tiġi ddepożitata b'ċedola fil-Qorti. Barra minn hekk, l-atturi jgħidu li s-sidien fetħu proċeduri ġudizzjarji oħra kontrihom b'rabta mat-twellija tal-istabbiliment. Ronald Vella James u l-konvenuti ma ġewx imħarrka f'dawn il-proċeduri peress li l-kuntratt ta' kirja kien ġie ffirmat minn Alfred Testa biss. Madankollu l-atturi jgħidu li l-miżżewġin Vella James, kienu t-tnejn li huma jaħdmu fl-istabbiliment u kienu jieħdu sehem b'mod attiv fl-imsemmija proċeduri ġudizzjarji.

5. Wara l-mewt ta' Ronald Vella James, l-atturi jgħidu li nqala' l-inkwiet mal-konvenuta Joyce Vella James, minħabba li din bdiet tallega li bejn l-attur Alfred Testa u żewġha Ronald Vella James ma kien hemm l-ebda kitba formali li tirregola r-relazzjoni ta' bejniethom.

6. Billi l-atturi jgħidu li huma kellhom joħorġu ħafna flejjes minħabba dawn il-proċeduri ġudizzjarji u peress li l-konvenuti ma jridux iħallsu s-sehem tagħhom minn dawn l-ispejjeż, huma fetħu din il-kawża u talbu lill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili sabiex:

«i. Tiddikjara li l-esponenti min-naħa u min-naħa l-oħra l-intimata Joyce Vella James u żewġha Ronald Vella James, awtur tal-konvenuti l-oħra, kienu joperaw bi sħab l-istabbiliment 'All Saints Bar & Restaurant', fi Triq il-Qawra, Qawra;

ii. Tiddikjara illi l-partijiet qabel ma nfetħet din il-kawża illikwidaw bonarjament l-assi tas-soċjetà iżda li saru u għadhom qed jiġu inkorsi spejjeż in konnessjoni mal-istess soċjetà, li jridu jitħallsu miż-żewġ naħat f'ishma indaqs bejniethom; u

iii. Tillikwida sehem il-konvenuti mill-ispejjeż li ġew inkorsi sa issa fis-somma ta' sbatax-il elf, ħames mija u sebgħa u disgħin Ewro u seba' ċenteżmi jew somma verjuri, u tordna lill-konvenuti jħallsu lill-atturi tali spejjeż, flimkien ma' kull spiża oħra li għad tista' tirriżulta jew tiġi likwidata fil-futur in konnessjoni mal-vertenzi ġudizzjarji relattivi għall-kirja tal-istabbiliment 'All Saints Bar & Restaurant'.

Bl-ispejjeż, inklużi dawk tal-mandat ta' sekwestru nru. 296/15, kif ukoll dawk tar-rikors għar-revoka tal-istess mandat (Rik. Nru. 172/05SM), u bl-imgħax legali, bil-konvenuti inġunti minn issa in subizzjoni u bir-riżerva ta' kull azzjoni legali ulterjuri opportuna.»

7. Il-konvenuti kollha flimkien ressqu tweġiba maħlufa waħda fl-10 ta' April, 2015 u fiha qajmu dawn l-eċċezzjonijiet:

«1. Illi in limine litis, l-atturi naqsu milli jispeċifikaw fir-rikors ġuramentat li primarjament il-ġestjoni tal-istabbiliment 'All Saints Bar' kienet saret biss mir-raġel tal-konvenuta Joyce Vella James, Ronald Vella James u l-attur Alfred Testa. Il-konvenuta Joyce Vella James qatt ma kienet involuta f'din il-ġestjoni li saret bejn is-sena 1981 u l-aħħar tas-sena 1997. Tul dan l-istess perijodu, għalkemm il-partijiet kienu ftiehmu li l-ġestjoni tal-istabbiliment surriferit kellha ssir bejniethom, l-amministrazzjoni kienet issir biss mill-attur innifsu. Fil-fatt, tul anke dan il-perijodu ta' bejn sittax-il (16) sena, l-atturi qatt ma pprovdew dettalji lill-konvenuti fir-rigward tal-ġestjoni li kienet qed issir unikament mill-attur innifsu. Fir-rigward tal-kuntratti ta' kera relatati mal-istess stabbiliment, il-konvenuti qatt ma kienu ġew offruti li jidhru fuq dawn l-istess kuntratti u dan għaliex l-attur ried akkost ta' kollox jidher waħdu fuq dawn l-iskritturi, bl-iskop prinċipali li fis-sena 1993 l-attur ipprova jixtri l-'All Saints Bar' waħdu għall-prezz ta' sittin elf Lira Maltin (LM60,000) u bl-intenzjoni li jaqta' barra mill-ġestjoni lil Ronald Vella James. Dan id-dettall joħroġ minn sentenza mogħtija nhar il-wieħed u tletin (31) ta' Mejju tas-sena elfejn u ħamsa (2005) (Ċit. Nru. 963/1998/1 JRM – vide fol. 3 para. 4). Fil-fatt, f'dak il-perijodu in kwistjoni, l-attur kien prova juża l-flus dovuti għall-kera tal-istess stabbiliment bħala depożitu tal-akkwist tal-istess stabbiliment. Din it-transazzjoni saret b'mod frivolu u dan għaliex Ronald Vella James, li suppost skont l-atturi kien qed iġestixxi l-istabbiliment mal-attur, qatt

ma kien jaf b'dak li kien qed jipprova jagħmel l-attur. Dan ġie a konoxxenza tal-konvenuti eċċipjenti proprju issa li dawn is-sentenzi ġew ippreżentati mill-attur innifsu fir-rikors ġuramentat. Jirriżulta wkoll u dan anke skont ma jidher mis-sentenzi l-oħra li ġew ippreżentati mill-attur innifsu, illi sal-aħħar tas-sena 1997, ma kienx għad hemm proċeduri intavolati fil-konfront tal-attur. Il-problemi u ċjoè l-proċeduri legali bdew jinqalgħu proprju xhur wara li Ronald Vella James waqaf jiġġestixxi l-istabbiliment flimkien mal-attur. Apparti dan, meta Ronald James ittermina din il-ġestjoni f'Diċembru tas-sena 1997, fil-fatt kien hu stess li ried jaċċerta ruħu illi sal-aħħar ġurnata li hu kien involut fil-ġestjoni ta' 'All Saints Bar' kien ser iħalli somma flus lill-attur sabiex tkopri xi spejjeż li seta' kien hemm pendenti u marbutin mal-istess stabbiliment sal-aħħar ta' Diċembru tas-sena 1997. Din is-somma kienet tammonta għal ħamsa u għoxrin elf Lira Maltin (LM25,000), illum ekwivalenti għas-somma ta' tmienja u ħamsin elf, mitejn u erbgħa u tletin Euro u tlieta u tletin ċenteżmu (€58,234.33). Ronald Vella James kien ħalla din is-somma fil-kontijiet bankarji tal-attur Alfred Testa, u dan sabiex iħallas l-ispejjeż li seta' kien hemm pendenti u relatati mal-kirja tal-istabbiliment sax-xahar ta' Diċembru 1997. Qed jiġi ddikjarat ukoll mill-konvenuta eċċipjenti Joyce Vella James illi meta Ronald Vella James temm il-ġestjoni tiegħu lejn l-aħħar ta' Diċembru tas-sena 1997, kien l-attur stess li qal lil Ronald Vella James li ma kellu x'jaqsam xejn aktar mal-'All Saints Bar' u saħansitra minn issa 'l quddiem kulħadd għal rasu. Fil-fatt, minn dakinhar 'l hemm, l-attur la qatt ta rendikont lill-konvenuta u jew lil żewġha fuq xi kontijiet li setgħu kien għadhom pendenti u wisq anqas jekk is-somma ta' ħamsa u għoxrin elf Lira Maltin (LM25,000), kinitx intużat għall-iskop sub-indikat. Anzi, kien Ronald Vella James li talab lill-attur jagħtih rendikont ta' kif intefqu l-ħamsa u għoxrin elf Lira Maltin (LM25,000), liema rendikonti qatt ma ġew suppliti la lil Ronald Vella James u lanqas lil xi ħadd mill-konvenuti eċċipjenti. Ma jistax ma jiġix irrimarkat ukoll illi l-fatt li kien hemm proċeduri intavolati fil-konfront tal-attur fis-sena 1998 jindika b'mod ċar illi l-attur ċertament m'għamilx użu tas-somma sub-indikata sabiex iħallas il-kirja u jew spejjeż li setgħu kien għad hemm pendenti sa Diċembru 1997. Mhux talli hekk, imma a kawża tal-ġestjoni u amministrazzjoni ħażina adoperata mill-istess attur, l-ispejjeż u proċeduri fil-konfront tiegħu komplew jakkumulaw b'mod allarmanti. Jingħad ukoll illi dak iż-żmien li ġew intavolati l-kawżi fil-konfront tal-attur innifsu, dan ċertament ma setax idur u jew jgħajjat lil Ronald James Vella sabiex iwieġeb għall-istess talbiet, u dan għaliex Ronald James Vella kien għadu kif ħallielu somma flus sabiex ikopri l-ispejjeż tal-aħħar ta' Diċembru tas-sena 1997. Apparti l-fatt ukoll illi bħal ma ser jiġi ppruvat fil-mori tal-kawża, spejjeż pendenti sal-aħħar ta' Diċembru 1997 ma kienx hemm. Sakemm Ronald Vella James kien involut fil-ġestjoni, dan kien ħalla kollox 'in order' u kull spiża li seta' kien hemm, kienet ġiet 'accounted for' fil-Profit and Loss Accounts, apparti l-fatt li kienet tħalliet is-somma ta' ħamsa u għoxrin elf Lira Maltin (LM25,000) f'idejn l-attur fit-terminu tal-ġestjoni. In vista tal-fatt illi għaddew ben sbatax-il (17) sena minn meta Ronald Vella James ittermina l-ġestjoni li kellu ma' Alfred Testa,

ċertament l-azzjoni tal-attur nomine hija waħda preskritta ai termini tal-artikolu 2156(f) tal-Kodiċi Ċivili;

2. Illi preliminarjament u mingħajr preġudizzju għas-suespost, skont il-kopja tal-kuntratt ta' kera ppreżentata mill-attur Alfred Testa, liema kuntratt ġie ffirmat quddiem in-Nutar Dottor George Cassar fit-tnejn (2) ta' Lulju tas-sena elf disa' mija u wieħed u tmenin (1981), dan l-istess kuntratt ġie ffirmat unikament mill-attur u mkien m'hemm indikati l-konvenuti Joyce Vella James u jew żewġha Ronald Vella James u jew il-konvenuti l-oħra eċċipjenti. Fil-fatt, il-konvenuti jiddikjaraw li din hija l-ewwel darba li qed jaraw kopja tal-kuntratt ta' kera relatata mal-istabbiliment 'All Saints Bar', u dan tant kemm verament qatt ma kienu involuti fil-ġestjoni u amministrazzjoni diretta tal-istess stabbilimenti. Di più, jidher ċar ukoll illi skont is-sentenzi indikati u annessi mill-attur innifsu, preċiżament sentenza numru 577/98 JRM datata l-31 ta' Mejju, tas-sena 2005, sentenza numru 963/98 JRM, sentenza tal-appell numru 577/98 datata l-1 ta' Frar tas-sena u d-digriet 1010/05FS datat id-19 ta' Jannar tas-sena 2010, il-konvenuti qatt ma kienu parti mill-kawżi u jew mid-digriet supra ċitati. Jingħad ukoll illi fil-mori ta' dawn l-istess kawżi, l-atturi setgħu faċilment jitolbu lill-Qorti rispettiva sabiex jiġu kjamati in kawża l-konvenuti eċċipjenti u dan sabiex iwieġbu għat-talbiet tal-atturi. Però dawn, fis-sbatax-il (17) sena qatt ma ġew kjamati fil-kawżi sub-indikati u jew infurmati bil-kawżi li kien hemm. In vista ta' dan, l-eċċipjenti ċertament għandhom jiġu liberati mill-osservanza tal-ġudizzju;

3. Illi mingħajr preġudizzju għas-suċċepit għar-rigward tal-kwistjoni sollevata f'para. tlieta (3) tar-rikors promutur, il-konvenuti eċċipjenti jixtiequ jippreċiżaw illi Ronald Vella James temm il-ġestjoni konġunta li kellu mal-attur Alfred Testa f'Diċembru tas-sena 1997 u mhux f'Marzu tas-sena 1998, u dan wara li l-konvenuta Joyce Vella James damet ben sittax-il (16) sena taħdem fl-istabbiliment u qatt ma tirċievi paga għax-xogħol li kienet tagħmel. Mhux talli dan ma kienx biżżejjed, imma talli l-konvenuta Joyce Vella James u żewġha Ronald Vella James kienu dejjem huma li fetħu l-istabbiliment minn kmieni filgħodu sa tard bil-lejl mit-Tnejn sal-Ħadd. L-attur Alfred Testa kien imur biss għal xi siegħa jew sagħtejn biex jiġbor il-cash. Jixtieq jiġi ppreċiżat ukoll illi s-somma ta' ħamsa u għoxrin elf Lira Maltin (LM25,000) qatt ma nqasmet fuq bażi ugwali mill-partijiet u dan għaliex bħal ma ġie sottolineat f'punt numru 1 aktar 'il fuq, din is-somma kienet tħalliet fil-kontijiet bankarji tal-attur Alfred Testa speċifikament biex jitħallas il-kera u jew xi spejjeż oħra li setgħu kien hemm dovuti sal-aħħar tas-sena 1997. Qed jiġi rrimarkat ukoll illi fl-aħħar tas-sentenza tal-istess paragrafu, l-attur innifsu jammetti 'wara li tnaqqsu l-ispejjeż'. Hawn qed jindika b'mod ċar illi l-attur qiegħed fil-fatt jirrikonoxxi illi ma kien hemm l-ebda spejjeż pendenti sal-aħħar ta' Diċembru 1997 u dan sakemm Ronald Vella James dam fl-istess ġestjoni;

4. Illi mingħajr preġudizzju għas-suċċepit, f'para. 5 tar-rikors ġuramentat, l-attur qed jagħmel aċċenn għas-sentenza u l-mertu

deċiż fil-kawża datata l-wieħed u tletin (31) ta' Mejju tas-sena elfejn u ħamsa (Ċit. Nru. 963/1998/1 JRM), però l-atturi jonqsu milli jindikaw preċiżament dettalji li huma ta' natura essenzjali fir-rigward tal-mertu in kwistjoni. Il-konvenuti eċċipjenti ma jħossux li għandhom joqogħdu jidħlu fil-mertu ta' dawn is-sentenzi u jħossu li l-Onorabbli Qorti kif diversament ippreseduta kienet ċara ferm fl-ispjegazzjoni tagħha u saħansitra pprovdiet analiżi pjuttost korretta;

5. Illi mingħajr preġudizzju għas-sueċċepit, f'para. 6 tar-rikors ġuramentat, l-attur inkorrettament jistqarr illi Ronald Vella James u l-konvenuta Joyce Vella James kienu jipparteċipaw attivament fil-proċeduri kollha, u li qatt ma kien hemm dubju bejn il-partijiet li, ikun x'ikun l-eżitu, l-ispejjeż jinqasmu bejniethom nofs bin-nofs, dejjem kif inqasmu l-profitt tan-negozju. Jixtieq jiġi sottolineat illi l-attur qed jagħti verżjoni għalkollox inveritiera u stante li Ronald James Vella u l-konvenuta eċċipjenti qatt ma kellhom ftehim mal-attur fir-rigward ta' ħlas ta' spejjeż u jew profitti, la bil-fomm u wisq anqas bil-miktub. Jixtieq jingħad ukoll illi l-profitti derivanti mill-ġestjoni tal-'All Saints Bar' kienu jinżammu unikament mill-attur innifsu tul il-perijodu kollu li Ronald Vella James kien involut miegħu fl-imsemmija ġestjoni. Ir-raġuni għalfejn l-attur Alfred Testa intavola din il-kawża hija propjru sabiex jirkupra l-ispejjeż tal-kawżi li huwa tilef fi żmien fejn Ronald Vella James u l-konvenuta Joyce Vella James ma kienx għadhom involuti;

6. Illi mingħajr preġudizzju għas-sueċċepit, jixtieq jiġi sottolineat ukoll illi l-kawża odjerna intavolata mill-atturi konjugi Testa ġiet intavolata proprju in ritaljazzjoni tal-proċeduri li ġew intavolati minn oħt l-attur u ċjoè mill-konvenuta eċċċipjenti Joyce Vella James. Dawn il-proċeduri ġew intavolati quddiem l-Onorabbli Qorti tal-Maġistrati (Rikors Nru. 40/2015 FDP) u jirrigwardaw talba għall-ħlas tas-sehem dovut lill-konvenuta minn somma li l-ġenituri tal-attur Alfred Testa u l-konvenuta eċċipjenti Joyce Vella James kienu silfu lill-attur u li dan tal-aħħar kien obbliga ruħu li jħallas lura lil ħutu entro sentejn mid-data tal-mewt ta' ommhom. Fil-fatt, l-attur b'mod abbużiv u illegali, qed jirrifjuta illi jħallas is-sehem dovut lill-konvenuta eċċipjenti, għalkemm huwa ħallas is-sehem ta' ħutu l-oħrajn. Jixtieq jiġi ppreċiżat ukoll illi f'para. sebgħa (7) tar-rikors promutur, l-attur jiddikjara illi hu dejjem ipprova jgħin lil oħtu konvenuta eċċipjenti Joyce Vella James. Primarjament, jixtieq jingħad illi kieku l-attur ried jgħin lill-konvenuta eċċipjenta dan seta' faċilment jagħmlu matul is-sittax (16)-il sena li hi kienet taħdem ġo l-'All Saints Bar' meta dan qatt ma ndenja ruħu jagħtiha xi tip ta' paga u jew salarju tas-sigħat twal li kienet tagħmel. Mhux talli hekk, imma talli f'dak iż-żmien li l-attur kien jieħu ħsieb l-amministrazzjoni tal-istess stabbiliment, lanqas biss il-bolol ma ħa ħsieb li jħallas għan-nom ta' Ronald Vella James u tal-konvenuta, liema nuqqas irriżulta f'sitwazzjoni fejn il-konvenuta eċċipjenti lanqas biss kienet intitolata li tirċievi pensjoni sħiħa għax spiċċat tirċievi pensjoni tar-relief. Mhux talli hekk, imma l-attur biex ikompli jitfa' dawl ikrah fuq il-konvenuta eċċipjenti, fl-istess paragrafu, kompla jallega illi l-pożizzjoni tal-

konvenuta ħareġ fl-apert proprju meta ntavolat proċeduri fil-konfront tiegħu. Jibda biex jingħad illi primarjament ma kien hemm l-ebda pożizzjoni li setgħet inbidlet u dan għaliex l-attur dejjem għaffeġ fl-affarijiet relatati mal-ġestjoni tal-istabbiliment waħdu u mingħajr qatt ma ta informazzjoni fuq dak li kien qed jiġri lil ħadd. Ir-raġuni għalfejn il-konvenuta eċċipjenti rrifjutat li tpaċi s-somma mitluba mill-attur mas-somma li hi verament dovuta lilha hi dovuta għas-segwenti raġunijiet:

a. L-attur qed jippretendi ħlas ta' spejjeż ammontanti għal sbatax-il elf, ħames mija u sebgħa u disgħin Euro u seba' ċenteżmi (€17,596.07), ċifra li ġiet mitluba sbatax-il (17) sena wara li l-ġestjoni konġunta ġiet itterminata;

b. L-attur qed jippretendi ħlas ta' ċifra li ma ġiet sostanzjata bl-ebda tip ta' rċevuta u jew ftehim. Ċertament wieħed ma jistax jippretendi li jitħallas somma ta' dik il-kwalità mingħajr ma jipprovdi provi konkreti; u

c. L-attur in parte qed jitlob ħlas ta' spejjeż relatati ma' kawżi li ġew istitwiti fil-konfront tiegħu meta dan lanqas biss ta opportunità lill-konvenuti jwieġbu għall-istess spejjeż meta l-istess kawżi ġew intavolati fil-konfront tiegħu. Mela l-ewwel l-attur ħa ħsieb li jwieġeb għall-kawżi kollha waħdu, spiċċa biex tilef il-kawżi kollha waħdu u issa qed jippretendi ħlas tal-ispejjeż tal-kawżi meta l-konvenuti m'huma indikati fl-ebda okkju tas-sentenzi u jew setgħu kienu involuti b'xi mod.

Huwa speċifikament għal dawn ir-raġunijiet għalfejn il-konvenuta eċċipjenti rrifjutat li tpaċi dawn is-somom. Fir-rigward tal-allegat tentattiv ta' transazzjoni li qed jirreferi għalihom l-attur, il-konvenuta tixtieq tirrimarka illi sfortunatament l-attur naqas milli jsemmi t-tentattivi frivoli li huwa għamel fir-rigward tagħha proprju f'Jannar tas-sena 2015, meta dan ipprova jieħu mara ta' 76 sena, u ċjoè l-konvenuta eċċipjenti Joyce Vella James, għand in-nutar sabiex tiffirmalu karta fejn qed tiddikjara li qed tirrinunzja s-sehem tagħha minn parti mill-wirt tal-ġenituri tagħha, mertu tal-kawża sub-indikata. Apparti li dan l-aġir malizzjuż ma kienx biżżejjed għaliha, l-attur naqas ukoll milli jsemmi t-theddid fuq it-telefon li hu kien jagħmlilha. Dan qed jingħad għaliex il-konvenuta eċċipjenti verament tħossha mweġġa' b'dak li qed jingħad mill-attur u sabiex anke joħroġ fl-apert l-inkwiet kollu li hija għaddejja minnu;

7. Illi mingħajr preġudizzju għas-sueċċepit, il-ġestjoni tal-'All Saints Bar', kienet saret biss mill-attur u minn Ronald Vella James. Il-konvenuti l-oħra li ġew inklużi f'din il-kawża, preċiżament Carmen James, Rita Briffa u Josette Calleja, li jiġu t-tfal tal-konvenuta Joyce Vella James, qatt ma kellhom x'jaqsmu mal-imsemmija ġestjoni. Jixtieq jiġi sottolineat il-fatt illi l-attur b'mod irresponsabbli spiċċa biex intavola kawża kontra t-tfal tal-konvenuta Joyce Vella James u dan mingħajr ma għamel il-verifiki neċessarji fuq jekk dawn it-tfal setgħux

jaċċettaw il-wirt ta' missierhom Ronald Vella James jew le. Apparti dan, wieħed ma jistax ma jsemmix illi l-istess attur ukoll għoġbu jintavola l-mandat ta' sekwestru kawtelatorju 296/2015, u dan b'mod frivolu u vessatorju. Sakemm il-konvenuti eċċipjenti rnexxilhom jottjenu r-revoka ta' dan il-mandat, wieħed jista' jimmaġina x'dannu kkawża lil dawn it-tliet (3) familji tul dan il-perijodu ta' xahar, fejn ħadd minnhom ma kellu aċċess għall-kontijiet bankarji tiegħu.

8. Illi subordinament u mingħajr preġudizzju għas-sueċċepit, l-atturi intavolaw mandat ta' sekwestru kawtelatorju numru 296/2015 nhar l-20 ta' Frar tas-sena 2015. In segwitu, il-konvenuti eċċipjenti ippreżentaw rikors nhar l-24 ta' Frar tas-sena 2015 fejn talbu l-Onorabbli Qorti tordna r-revoka tal-mandat ta' sekwestru kawtelatorju. Fil-fatt permezz ta' digriet datat is-27 ta' Marzu tas-sena 2015 (kopja tiegħu qed tiġi hawn annessa u mmarkata bħala 'Dok. A'), l-Onorabbli Qorti hekk kif diversament presjeduta laqgħet it-talbiet tal-konvenuti eċċipjenti u ordnat ir-revoka tal-mandat sub-indikat, bl-ispejjeż kontra l-atturi. B'dan id-digriet, l-Onorabbli Prim Awla tal-Qorti Ċivili ċertament kienet konvinta illi l-kriterji prima facie għall-intavolar tal-mandat ta' sekwestru kawtelatorju ma ġewx sodisfatti. Bħalma l-mandat ta' sekwestru kawtelatorju kien infondat fil-fatt u fid-dritt, l-istess japplika għat-talbiet attriċi li ġew imressqa quddiem din l-Onorabbli Qorti fir-rikors promotur. Għalhekk it-talbiet tal-atturi għandhom jiġu respinti fl-intier tagħhom;

9. Illi subordinatament u mingħajr preġudizzju għas-sueċċepit, fir-rigward tal-ewwel talba tal-atturi, bħal ma ġie sottolineat aktar 'il fuq, il-konvenuti Joyce Vella James, Rita Briffa, Carmen James u Josette Calleja ċertament ma jistgħux jiġu meqjusa bħala involuti fil-ġestjoni tal-'All Saints Bar' stante li l-ġestjoni kienet saret biss mill-attur u minn Ronald Vella James. Apparti hekk, din il-ġestjoni konġunta kienet saret biss bejn is-sena 1981 u l-aħħar tas-sena 1997, u dan bħalma ser jiġi ppruvat fil-mori tal-kawża. Għaldaqstant, din it-talba għandha tiġi miċħuda fl-intier tagħha;

10. Illi subordinatament u mingħajr preġudizzju għas-sueċċepit, fir-rigward tat-tieni talba mressqa mill-atturi rikors ġuramentat, l-ewwelnett jixtieq jingħad illi ma kien hemm qatt soċjetà li setgħet tiġi inkorporata mill-attur u minn Ronald Vella James. L-uniku soċjetà li kien hemm kienet ġiet inkorporata mill-attur innifsu xhur wara li Ronald Vella James temm il-ġestjoni tiegħu. Ladarba, soċjetà qatt ma eżistiet bejn l-attur u Ronald Vella James, ċertament m'hemm l-ebda assi li jistgħu jiġu llikwidati u wisq anqas spejjeż relatati ma' xi soċjetà. Għaldaqstant, din it-talba għandha wkoll tiġi miċħuda fl-intier tagħha;

11. Illi subordinatament u mingħajr preġudizzju għas-sueċċepit, fir-rigward tat-tielet talba mressqa mill-atturi, l-ispejjeż li qed jirreferi għalihom l-attur u ammontanti għas-somma ta' sbatax-il elf, ħames mija u sebgħa u disgħin Euro u seba' ċenteżmi (€17,597.07), ġew inkorsi proprju mill-attur innifsu wara li l-ġestjoni bejn l-attur u Ronald

Vella James intemmet, u ċjoé wara s-sena 1997. Fil-fatt, bħal ma ser jiġi ppruvat permezz ta' dokumentazzjoni ċċertifikata, il-ġestjoni tal-istess stabbiliment kienet ħalliet xi profitti fil-kontijiet bankarji sal-aħħar tas-sena 1997, u li liema profitti kienu għal darba oħra nżammu mill-attur innifsu. Il-konvenuti eċċipjenti ċertament ma jistgħux jinżammu responsabbli għall-ispejjeż li ġew inkorsi wara li din il-ġestjoni ntemmet, u saħansitra li qegħdin jintalbu proprju sbatax-il (17) sena wara, speċjalment in vista tal-fatt ukoll li Ronald Vella James kien ħalla s-somma ta' ħamsa u għoxrin elf Lira Maltin (LM25,000) kif ukoll profitti addizzjonali li nżammu unikament mill-attur propjru f'Diċembru tas-sena 1997. Apparti minn hekk, il-konvenuti eċċipjenti jiddikjaraw ulterjorment li huma m'għandhomx jinżammu responsabbli għall-ispejjeż li ġew akkumulati fil-passat u wisq anqas spejjeż li jistgħu jiġu inkorsi fil-futur. Għaldaqstant, din it-talba għandha tiġi miċħuda fl-intier tagħha.

12. Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri permessi mil-liġi.»

8. B'sentenza mogħtija fil-25 ta' Frar, 2019, il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili qatgħet il-kawża billi wara li laqgħet l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti għaddiet biex ċaħdet it-talbiet kollha tal-atturi bl-ispejjeż kontrihom.

9. Ir-raġunijiet mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili għaliex iddeċidiet il-kawża b'dan il-mod kienu dawn:

«Il-Qorti qieset fil-fond il-provi miġjuba quddiemha fil-kuntest tat-talbiet tal-atturi, sabiex fl-ewwel lok tiddetermina jekk bejn l-attur u Ronald Vella James kienx hemm relazzjoni kummerċjali ta' partnership jew sħubija ċivili kif maħsuba fl-artikolu 1644 et seq. tal-Kodiċi Ċivili, u dan minkejja d-diverġenzi li rriżultaw mill-provi u mix-xhieda mogħtija mill-partijiet. Min-naħa l-waħda l-Qorti semgħet lill-attur jispjega kif hu deher għall-iffirmar tal-kuntratt ta' kiri tal-istabbiliment bl-isem 'All Saints Bar and Restaurant' f'isem soċjetà kummerċjali li kienet għadha ma ġietx iffurmata, u dan minħabba li jidher li oriġinarjament l-intenzjoni kienet li dan l-istabbiliment jiġi operat minn kumpannija, u sussegwentement għall-iffirmar ta' dan il-kuntratt lokatizju kien ġie deċiż li l-istabbiliment għandu jitmexxa bħala partnership jew sħubija ċivili. Għal xi raġuni ma kinitx ġiet iffirmata skrittura privata li tifformalizza l-ftehim li suppost kellhom bejniethom l-attur u Ronald Vella James, bir-riżultat li l-amministrazzjoni u t-tmexxija ta' dan in-negozju, u aspetti finanzjarji u kummerċjali relatati baqgħu ma ġewx regolati bil-kitba. Din is-sitwazzjoni wasslet biex sa mill-bidu nett li dan

ir-restaurant beda jiġi operat, l-attur ħa f'idejh it-tmexxija tal-aspetti amministrattivi u milli jidher anki finanzjarji kollha tan-negozju, filwaqt li r-raġel tal-konvenuta Joyce Vella James jidher li kien mistenni li jagħmel xogħol ta' kuljum fil-ħanut, bħas-servizz ta' xorb minn wara l-bar, jirċievi konsenji, u jagħmel xogħol ieħor bħal dan. Mart Ronald Vella James, il-konvenuta Joyce Vella James ukoll kienet tagħti sehemha fil-ħanut, billi kienet taħdem fil-kċina għal sigħat twal, iżda mingħajr ma tieħu paga. Ronald Vella James kien reġistrat bħala self-employed għall-fini ta' ħlas ta' taxxa u ta' kontribuzzjonijiet tas-Sigurtà Soċjali, għalkemm il-konvenuti xehdu li kien hemm żmien meta Alfred Testa kien iħallas il-kontribuzzjonijiet tas-Sigurtà Soċjali ta' missierhom.

Il-Qorti qieset li mill-profit and loss accounts esebiti, jidher ċar li r-raġel tal-konvenuta kien jieħu sehem mill-profitti li jiġu ġġenerati, filwaqt li skont id-dokumenti ppreżentati fid-Dipartiment tal-VAT u fid-Dipartiment tat-Taxxa, jirriżulta li Ronald Vella James kien indikat bħala imsieħeb mal-attur fin-negozju. Min-naħa l-oħra l-konvenuti mart u wlied Ronald Vella James jeċċepixxu li dan ma kienx soċju mal-attur għax ma kienx ikun infurmat bl-ebda deċiżjoni marbuta mat-tmexxija tan-negozju. F'dan il-kuntest, il-konvenuta Joyce Vella James saħansitra tagħmel l-asserzjoni li r-raġel tagħha kien sempliċiment 'lavrant', u dan minkejja li l-konvenuta ammettiet f'imkejjen oħra tax-xhieda tagħha, li kien hemm drabi meta r-raġel tagħha ħa sehem mill-profitti ġġenerati min-negozju. Madankollu minn dak li semgħet il-Qorti joħroġ ċar li l-attur kellu kontroll assolut fuq il-ħlasijiet li kienu jsiru fir-rigward tal-istabbiliment 'All Saints', tant li ċ-ċekkijiet u l-pagamenti kienu jsiru kollha minnu jew permezz ta' ċekkijiet iffirmati minnu. Mill-provi jirriżulta wkoll li l-attur ma kien jagħti sodisfazzjon lil ħadd għar-rigward tat-tmexxija tan-negozju, u kien hemm affarijiet relatati mat-tmexxija li l-konvenuti saru jafu bihom biss bis-saħħa tad-deċiżjonijiet li taw il-Qrati u li ġew a konjizzjoni tagħhom wara li nfetħet din il-kawża. Hekk pereżempju jidher li ad insaputa tal-konvenuti, l-attur kien dispost li saħansitra jixtri l-istabbiliment inkwistjoni u ttenta jpaċi l-ħlas tad-depożitu għax-xiri tal-istess ma' kirjiet dovuti fuq numru ta' xhur. Spiża sostanzjali oħra tan-negozju, dik minfuqa għall-bdil tas-soqfa, ukoll ma ngħata l-ebda rendikont dwarha mill-attur lill-konvenuti jew lil Ronald Vella James, li suppost kien soċju miegħu fin-negozju, u wara li dan allega li nefaq is-somma ta' aktar minn ħdax-il elf Lira Maltin (LM11,000) għall-bdil tas-soqfa, naturalment mill-kontijiet tan-negozju, irriżulta li s-soqfa nbidlu a spejjeż tas-sid tal-fond inkwistjoni. Ix-xhud Carmel Giordmaina xehed li minkejja li hu ftiehem kemm ma' Alfred Testa kif ukoll ma' Ronald Vella James dwar it-twellija ta' dan l-istabbiliment, u li t-tnejn li huma ħadu sehem attiv fil-proċess tat-twellija, madankollu ammetta li ċ-ċekk bir-rigal tat-twellija, ammontanti għal ħamsa u għoxrin elf Lira Maltin (LM25,000), kien tħallas minnu lill-attur waħdu. Ġie kkunsidrat ukoll dak li qal Benjamin Testa, ħu l-attur, li minkejja li oriġinarjament kien involut f'dan in-negozju, wara biss sitt xhur iddeċieda li jmur għal triqtu, li qal li Alfred Testa kien jieħu ħsieb l-aspetti tal-amministrazzjoni tan-

negozju waħdu, u li hu qatt ma ra xi profit and loss account fir-rigward tas-sħubija, u dan minkejja li fuq il-profit and loss account tal-1981, hu indikat bħala persuna li pparteċipat fil-qsim tal-profitti.

Fid-dawl tas-suespost, jirriżulta b'mod ċar li l-attur kellu kontroll assolut fuq l-aspetti kollha tal-ġestjoni tal-ħanut, u li minkejja li r-raġel tal-konvenuta kien ikun fl-istess stabbiliment jagħmel ix-xogħol minn ġurnata għall-oħra, kien l-attur li effettivament kien imexxi dan in-negozju.

Il-Qorti qieset id-dispost tal-artikolu 1644 tal-Kodiċi Ċivili li jipprovdi illi:

> *"Is-soċjetà hija kuntratt li bih tnejn min-nies jew iżjed jiftiehmu li jqiegħdu xi ħaġa in komun, sabiex jaqsmu l-qligħ li b'hekk jistgħu jieħdu".*

Wara li qieset il-provi kollha miġjuba f'din il-kawża, il-Qorti waslet għall-konklużjoni li l-arranġamenti li seta' kellhom f'moħħhom il-partijiet, ma jistgħu jaqgħu taħt l-ebda dispożizzjoni oħra tal-liġi, u li minn imkien fil-kawża ma jirriżulta li kellhom f'moħħhom xi forma ta' soċjetà oħra għajr għal dik ikkontemplata fl-imsemmi artikolu. Madankollu l-Qorti tagħmilha ċara li n-nuqqas ta' stipulazzjoni bil-miktub ta' dak li kellhom f'moħħhom il-partijiet, in-nuqqas ta' informazzjoni dwar kull wieħed minnhom x'ikkontribwixxa biex daħal f'din is-'sħubija', in-nuqqas ta' provi dwar kif kellhom jinqasmu l-profitti bħalma kien ikun pereżempju profit sharing agreement, in-nuqqas ta' stipulazzjoni bil-miktub dwar ir-rwol li kull wieħed mill-partijiet kellu jaqdi fin-negozju, huma lkoll nuqqasijiet serji li wasslu għas-sitwazzjoni li jinsabu fiha l-partijiet illum. Huwa in vista ta' dawn id-diversi nuqqasijiet li l-Qorti qiegħda tasal għall-konklużjoni li ma jistax jitqies li bejn l-attur u missier il-konvenuti kien hemm 'sħubija' fit-termini maħsuba fil-liġi, partikolarment minħabba li l-partijiet qatt ma rreġistraw jew b'xi mod ħasbu biex jirregolaw bil-miktub ir-relazzjoni ta' bejniethom. L-attur ċertament li qatt ma mexa bħala 'sħab' fin-negozju u għal snin sħaħ assuma waħdu r-rwol ta' deċiżjonijiet amministrattivi u finanzjarji tan-negozju, mingħajr l-involviment tal-persuna l-oħra li suppost kienet imsieħba miegħu f'din ir-relazzjoni kummerċjali li l-partijiet suppost kellhom bejniethom, u li kien iżomm sajjem minn informazzjoni li kull min ikun imsieħeb f'soċjetà għandu dritt li jingħata mingħajr ma jkollu għalfejn jinterpella lil ħadd għaliha.

Għal snin sħaħ l-attur deher waħdu u f'ismu personali, fil-kawżi li kienu jinvolvu l-istabbiliment li l-attur u Ronald Vella James suppost kienu qegħdin jiġġestixxu bi sħab, u dan mingħajr ma talab is-sejħa tal-konvenuti fil-kawża. Bl-istess mod l-attur assuma responsabbilità waħdu għal ċerti obbligi tan-negozju, bħall-ħlasijiet li kienu jsiru b'ċekkijiet ikkontrollati minnu biss, il-ħlas tal-kera li l-konvenuti jgħidu li missierhom kien mingħalih li qiegħed isir, iżda li rriżulta li ma kienx sar kif kien mifthiem, il-flus tat-twellija, li l-attur jidher li rċieva waħdu, u l-bilanċ tal-kotba u l-ħlasijiet marbuta man-negozju. Anki li kieku mill-

provi l-Qorti kellha indizji ċari li bejn il-partijiet kien hemm sħubija, li ma kienx hemm, jidher ċar li l-attur kien jieħu ħsieb l-aspetti amministrattivi kollha tan-negozju, u li għalhekk kienet responsabbilità tiegħu li jassigura li l-kirjiet jitħallsu f'waqthom, u li ma tinħoloq l-ebda sitwazzjoni fejn ikun hemm arretrati ta' ħlasijiet dovuti, jew proċeduri legali mibdija kontrih jew kontra xi ħaddieħor minħabba f'dan in-nuqqas, u għalhekk ma jistax jingħad li anki li kieku kien hemm is-sħubija li l-attur qiegħed jippretendi li kien hemm, il-konvenuti kellhom xi responsabbilità għall-ħlas li l-attur qiegħed jippretendi mingħandhom.»

10. L-atturi Testa appellaw minn din is-sentenza fil-15 ta' Marzu, 2019, bl-aggravju waħdieni li ladarba l-partijiet kienu jaqsmu bejniethom il-qligħ li kienu jagħmlu mit-tmexxija tal-istabbiliment, allura huwa xieraq ukoll li l-konvenuti jaqsmu magħhom l-ispejjeż li nibtu minn din it-tmexxija. F'dan is-sens l-atturi appellanti jargumentaw li għalkemm is-sħubija ta' bejniethom ma saritx bil-miktub, madankollu, ħareġ mill-ġbir tal-provi li din is-sħubija kienet teżisti tassew.

11. Il-konvenuti appellati wieġbu għal dan l-appell fl-4 ta' April, 2019, u hemmhekk huma taw ir-raġunijiet tagħhom għalfejn huma jemmnu li l-appell tal-atturi għandu jiġi miċħud.

12. Inżamm smigħ fil-15 ta' Ġunju, 2023 u minn hemmhekk l-appell tħalla biex tingħata s-sentenza llum.

Konsiderazzjonijiet:

13. L-**<u>aggravju waħdieni</u>** tal-atturi jdur mal-kwistjoni dwar jekk bejn il-

partijiet kienx jeżisti tabilħaqq kuntratt ta' soċjetà skont id-dispożizzjonijiet ta' **Titolu X** f'**Taqsima II** tat-**Tieni Ktieb** tal-**Kodiċi Ċivili**.

14. L-**Artikolu 1644** tal-**Kodiċi Ċivili** jgħid li s-soċjetà hija kuntratt li bih tnejn min-nies jew iżjed jiftiehmu li jqiegħdu xi ħaġa b'mod komuni, sabiex jaqsmu l-qligħ li b'hekk jistgħu jieħdu.

15. F'dan il-każ, l-atturi appellanti jsostnu fl-aggravju tagħhom li huma kellhom ftehim ta' soċjetà ma' Joyce Vella James (il-konvenuta appellata) u ma' Ronald Vella James (missier l-appellati l-oħra, li llum huwa mejjet), b'rabta mal-qligħ meħud mit-tmexxija tal-kirja ta' *All Saints Bar & Restaurant* fil-Qawra. L-appellanti jisħqu li għalkemm ma ġietx iffirmata kitba ta' sħubija, madankollu huma jgħidu li ġabu provi biżżejjed waqt il-kawża biex juru li din is-sħubija kienet teżisti. Fost dawn il-provi huma jsemmu: (i) ix-xhieda ta' Benjamin Testa li għall-bidu kien sieħeb magħhom; (ii) ix-xhieda tar-rappreżentant tal-Kummissarju tat-Taxxi li qal li l-partijiet kienu jħallsu taxxa ndaqs; u (iii) ix-xhieda tal-*accountant* Anthony Cassar li qal ukoll li l-partijiet kienu jaqsmu l-qligħ b'mod indaqs bejniethom. Għalhekk dejjem skont l-atturi appellanti, ladarba l-partijiet kienu jaqsmu l-qligħ bejniethom, allura bix-xieraq li huma jaqsmu wkoll l-ispejjeż u d-djun ta' bejniethom fit-termini tal-**Artikolu 1665 tal-Kodiċi Ċivili**.

16. L-atturi appellanti jargumentaw li mhux sew li l-Ewwel Qorti ċaħdet it-talbiet tagħhom għar-raġuni li l-kuntratt ta' sħubija ma sarx bil-miktub. Dan isostnuh minħabba li skont l-**Artikolu 1666 tal-Kodiċi Ċivili**, meta l-kuntratt tas-soċjetà ma jkunx iffissa s-sehem ta' kull wieħed mis-soċji fil-qligħ jew fit-telf, dan is-sehem għandu jkun fil-proporzjon ta' kemm kull wieħed minnhom ikun qiegħed fil-fond tas-soċjetà.

17. Jgħidu wkoll li l-fatt waħdu li l-appellant Alfred Testa kien jieħu ħsieb tal-amministrazzjoni tal-istabbilment, dan m'għandux iċaħħadhom milli jiġbru mingħand l-appellati nofs l-ispejjeż li ntefqu bħala riżultat tal-isħubija. Wara kollox itennu li skont l-**Artikolu 1673(a) tal-Kodiċi Ċivili**, meta ma jkunx sar ftehim speċjali fuq kif għandha titmexxa l-amministrazzjoni, is-soċji huma meqjusa li jkunu taw lil xulxin bejniethom is-setgħa li jamministraw il-wieħed għall-ieħor; u kulma jsir minn kull wieħed minnhom jiswa wkoll għas-sehem tas-soċji l-oħra, għalkemm ma jkunx ittieħed il-kunsens tagħhom.

18. Barra minn hekk, l-appellanti jsostnu li l-appellati kienu jafu b'din l-amministrazzjoni min-naħa tal-appellant Alfred Testa u l-appellati ma ressqu l-ebda oppożizzjoni għaliha skont l-**Artikolu 1673(b) tal-Kodiċi Ċivili**. Għaldaqstant la ma saritx oppożizzjoni skont il-liġi, l-appellanti jgħidu li l-appellati bħala soċji huma marbuta lejn il-kredituri tas-soċjetà skont l-**Artikolu 1677 tal-Kodiċi Ċivili**.

19. Min-naħa l-oħra l-appellati jwieġbu għal dan l-appell billi jtennu li d-deċiżjoni tal-Ewwel Qorti hija waħda korretta minħabba li verament ma kienx hemm soċjetà kif mifhum fil-liġi. Biex isaħħu l-argumenti tagħhom huma jsemmu: (i) li l-kirja tal-istabbiliment kienet biss fuq isem l-appellant Alfred Testa u mhux fuq Ronald Vella James jew xi ħaddieħor mill-konvenuti; (ii) li Ronald Vella James u l-konvenut qatt ma kienu parti jew ġew imsejħa biex jieħdu sehem fil-kawżi li sid il-kera fetaħ kontra l-appellanti u li dwarhom l-appellanti Testa jridu li l-appellati jiġu kkundanati jġorru parti mill-ispejjeż; (iii) li d-dokumenti tal-VAT u tat-taxxi interni ma kinux jiġu ffirmati minn Ronald Vella James jew minn xi ħadd mill-konvenuti; (iv) li t-tmexxija tal-istabbiliment kienet f'idejn biss l-appellant Alfred Testa; (v) li t-talba għall-ħlas imressqa mill-appellanti ma ġietx imsaħħa b'irċevuti; (vi) li l-appellanti ma ressqux prova li huma ħallsu l-flejjes li huma qegħdin jitolbu f'din il-kawża; u (vii) li ma nġabitx prova li l-appellati huma l-werrieta ta' Ronald Vella James u li huma aċċettaw il-wirt tiegħu.

20. Din il-Qorti wara li fliet bir-reqqa l-atti tal-kawża ma tistax ħlief taqbel mal-Ewwel Qorti meta din ikkonkludiet li l-atturi appellanti ma seħħilhomx jippruvaw il-każ tagħhom li huma kellhom kuntratt ta' soċjetà mal-konvenuti appellati.

21. Il-kritika mressqa mill-atturi appellanti kontra l-Ewwel Qorti għaliex din ikkummentat fis-sentenza appellata, li ma kinitx teżisti soċjetà skont l-**Artikolu 1644** tal-**Kodiċi Ċivili** minħabba li din ma saritx bil-miktub, m'għandhiex mis-sewwa.

22. Dan hu hekk għaliex hija l-liġi stess, li fl-**Artikolu 1233(1)(f)** tal-**Kodiċi Ċivili** tgħid, li soċjetajiet ċivili jistgħu jiġu maħluqa biss permezz ta' att pubbliku jew b'kitba privata. Terġa' u tgħid, jekk is-sħubija li l-appellanti qegħdin jallegaw kienet waħda universali dwar qligħ, allura jgħodd għaliha l-**Artikolu 1649(2)** tal-**Kodiċi Ċivili**, li jgħid li sħubija bħal dik hija nulla jekk il-kuntratt tal-isħubija ma jiġix magħmul b'att pubbliku (ara ***Philip Bartolo et v. Tarcisio Caruana et*** deċiża mill-Qorti tal-Appell fil-31 ta' Awwissu, 2021).

23. Il-***Professur V. Caruana Galizia*,** f'paġna 782 tan-***Notes on Civil Law: Partnerships***, jikteb hekk dwar il-ħtieġa formali tal-kitba biex jista' jinħoloq kuntratt ta' soċjetà:

> *«A public deed is also required for a universal partnership of all profits, owing to the importance of the deed and of the relative consequences, in order to draw the attention of the partners to such importance. In all other cases civil partnership requires a private writing in force of Ordinance XIV of 1913 (incorporated in Book II of Chapter 23, Civil Code, Revd. Edition). Commercial partnerships must be proved either by means of a private writing or of a public deed, saving other provisions with regards to the limited liability company. They are also subject to publicity in the interests of third parties, under the sanction of severe penalties which form the object of Commercial Law.»*

24. Fil-każ tagħna għandu mnejn li l-appellant Alfred Testa u Ronald

Vella James bnew rabta bejniethom fuq il-fiduċja li huma kellhom f'xulxin, hekk kif jgħidu l-atturi appellanti fir-rikors maħluf tagħhom. B'daqshekk però, f'għajnejn il-liġi, dan mhuwiex biżżejjed biex tinħoloq soċjetà ċivili. Tassew biex rabta bħal dik titqies bħala soċjetà ċivili kif tridha l-liġi, jeħtieġ li dik ir-rabta ssir bil-miktub għaliex mingħajr kitba dik ir-rabta ma tkunx tiswa.

25. Illi l-atturi appellanti mhux biss ma wrewx li f'dan il-każ kienet saret kitba ta' sħubija, iżda jistqarru huma stess li bħala stat ta' fatt, tali kitba ma saritx. Fin-nuqqas ta' kitba għalhekk ma jistax jingħad li bejn il-partijiet tnissel kuntratt ta' soċjetà kif mifhum fil-liġi (ara ***Vassallo Builders Group Limited v. John A. Said pro et noe*** deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fil-5 ta' Ottubru, 2010).

26. F'din il-qagħda, l-atturi appellanti ma jistgħux isibu wens fl-**Artikoli 1666** u **1673(a) tal-Kodiċi Ċivili** għaliex dawn id-dispożizzjonijiet ma jippermettux li kuntratt ta' soċjetà jista' jsir bil-fomm. Anzi dawn iż-żewġ dispożizzjonijiet tal-liġi jirregolaw biss x'jiġri jekk fil-kuntratt bil-miktub tas-soċjetà ma jkunx hemm klawsoli speċifiċi dwar kif għandu jinqasam il-qligħ u t-telf bejn is-soċji jew ma jkunx hemm klawsoli speċifiċi dwar l-amministrazzjoni tas-soċjetà. Fi kliem ieħor, dawn iż-żewġ dispożizzjonijiet jiddependu mill-fatt li jrid ikun hemm bilfors kuntratt ta' soċjetà bil-miktub, għaliex dawn jidħlu fis-seħħ biss jekk fil-kuntratt ikun

hemm ċertu tagħrif li jkun tħalla barra.

27. Jiġi b'hekk, li t-talbiet għall-ħlas imressqa mill-atturi appellanti fuq il-bażi ta' kuntratt ta' soċjetà skont id-dispożizzjonijiet ta' **Titolu X** f'**Taqsima II** tat-**Tieni Ktieb** tal-**Kodiċi Ċivili** ma jistgħux jirnexxu, ladarba jirriżulta li ma kien sar l-ebda kuntratt ta' soċjetà bil-miktub kif titlob il-liġi.

28. B'żieda ma' dan, għalkemm l-atturi appellanti jinsistu li f'dan il-każ kien hemm soċjetà ċivili bejn il-partijiet, madankollu huma naqsu milli jidentifikaw x'kienet dik il-ħaġa li ġiet imqiegħda b'mod komuni mill-partijiet skont it-tifsira ta' kuntratt ta' soċjetà taħt l-**Artikolu 1644 tal-Kodiċi Ċivili**. Kif ingħad fis-sentenza ***Lawrence Borg et v. Joseph Gatt et*** deċiża mill-Qorti tal-Appell fit-18 ta' Settembru, 2009, wieħed mill-elementi essenzjali biex ftehim jista' jissejjaħ kuntratt ta' soċjetà skont il-**Kodiċi Ċivili**, huwa li l-partijiet għandhom iqiegħdu xi ħaġa b'mod komuni.

29. Din il-Qorti ma tistax taċċetta t-teżi tal-atturi appellanti li l-ħaġa li ġiet imqiegħda b'mod komuni mill-partijiet kienet il-kirja tal-istabbiliment fil-Qawra. Dan għaliex ma ntweriex li xi ħadd minn Ronald Vella James jew mill-konvenuti appellati kellhom xi sehem minn din il-kirja. Prova ta' dan toħroġ mhux biss mill-fatt li l-kuntratt ta' kiri ġie ffirmat biss mill-attur appellant Alfred Testa (ara paġni 7 sa 11 tal-atti tal-kawża); iżda anke

mill-fatt li meta s-sidien tal-istabbiliment mikri fetħu proċeduri ġudizzjarji b'rabta ma' din il-kirja (ara paġni 12 sa 22 tal-atti tal-kawża), dawn il-proċeduri saru personalment kontra l-miżżewġin Testa u mhux kontra l-familja Vella James jew kontra s-soċjetà.

30. Din il-Qorti tifhem li kieku kien hemm verament soċjetà fuq il-kirja, l-atturi appellanti kienu jiddefendu ruħhom kontra s-sidien billi jitolbu li fil-kawża jissejħu wkoll is-soċji tagħhom fil-kirja, ħalli b'hekk, f'każ ta' telfa (kif fil-fatt ġara), din tinqasam bejn is-soċji kollha. Din is-sejħa tal-familja Vella James fil-kawża iżda ma saritx, għaliex kif qalu sewwa l-Ewwel Qorti u l-appellati, kien biss l-attur appellant Alfred Testa li kellu l-kontroll assolut fuq dak li għandu x'jaqsam mal-kirja.

31. Dan il-punt jidher li huwa aċċettat mill-atturi appellanti stess li ma jiċħdux li l-amministrazzjoni tal-kirja kienet f'idejn Alfred Testa. Għalhekk din il-Qorti bilfors trid tistaqsi: jekk il-parti amministrattiva u finanzjarja tal-kirja kienet f'idejn Alfred Testa biss, x'kien l-oġġett li tqiegħed b'mod komuni mill-partijiet skont l-**Artikolu 1644 tal-Kodiċi Ċivili** biex jista' jingħad li kien hemm kuntratt ta' soċjetà?

32. F'dan is-sens, din il-Qorti ma tistax tlum lill-Ewwel Qorti meta fis-sentenza appellata qalet li fin-nuqqas ta' stipulazzjoni bil-miktub ta' dak li kellhom f'moħħhom il-partijiet, fin-nuqqas ta' tagħrif dwar x'ikkontribwixxa

kull wieħed minnhom biex daħal f'din is-sħubija u fin-nuqqas ta' tagħrif dwar l-irwol li kull wieħed mill-partijiet kellu jaqdi fin-negozju, wieħed ma jistax jikkonkludi li bejn il-partijiet kien hemm tabilħaqq kuntratt ta' soċjetà fit-termini maħsuba fil-liġi.

33. Billi għalhekk ma ġiex pruvat li kien hemm kuntratt ta' soċjetà, l-atturi appellanti ma jistgħux jippretendu li jiġu mħallsa mill-konvenuti appellati dwar xi ħaġa li għandha x'taqsam ma' soċjetà li bil-liġi ma teżistix. Bħala konsegwenza ta' dan, l-aggravju tal-atturi appellanti qiegħed jiġi mwarrab kollu kemm hu.

Deċiżjoni

Għaldaqstant għar-raġunijiet fuq imsemmija, din il-Qorti qiegħda **tiċħad** l-appell ta' Alfred u Sylvana Testa u tikkonferma s-sentenza appellata, bl-ispejjeż kollha kontrihom.

Mark Chetcuti
Prim Imħallef

Christian Falzon Scerri
Imħallef

Josette Demicoli
Imħallef

Deputat Reġistratur
da